

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Kakšne dolžnosti imajo občine glede zdravstvenih razmer?

(Nadaljevanje).

Bolnišnice in drugi slični zavodi: hiralnice, norišnice itd. spadajo tudi pod nadzorstvo takozvane zdravstvene policije, toraj tudi več ali manj pod delokrog župansteve. — Omenjeni zavodi se dele v dve vrsti: j a v n i in p a n e j a v n i (zasebni). — Ta razlika sicer ni popolnoma pravilna z ozirom na splošni dobrodelni namen. — Obstoji pa omenjena razlika v delitve na javne in nejavne namene poglavitno v tem' da se imenujejo javni oni, ki jih vzdržujejo dežele in deželni zakladi, medtem ko vzdržujejo nejavne zavode in bolnišnice ponavadi občine ali pa tudi celo zasebniki z raznimi ustanovami.

Čudno je — to moramo tu omeniti, — da država, ki je v prvi vrsti poklicana, skrbeti za telesni blagor državljanov, v tem oziru najmanj stori, če odštejemo razne odloke in ukaze, ki nalagajo skrb za javno zdravstvo — drugim!

Za sprejem v javne zdravstvene zavode, bolnišnice itd. je treba posebnega sprejemnega lista, iz katerega je razven osebnega popisa in potrdila glede domovinske pravice, — razvidno tudi še, če je dotični v stanu plačati sam oskrbovalne stroške, oziroma kdo jih bo plačal. — Glede sprejema v nejavne (občinske) zavode, bolnišnice, hiralnice, zlasti pa še u b o ž n i c e (Armenhäuser) odločujejo občinski odbori; pri zasebnih zavodih so pa seveda v tem oziru odločujoča in merodajna posebna določila ustanovnikov in pravila, ki jih ima vsak tak zavod.

Kdo mora plačati oskrbovalne stroške v zdravstvenih zavodih, osobito v bolnišnicah, to je urejeno zakonitim potom in se dožene na podlagi sprejemnih zapisnikov potom uradnih poizvedb po okrajnih glavarstvih, deloma v sporazumu z deželnim odborom.

Za one bolnike, ki ne morejo sami plačati bolniških stroškov, morajo nositi te stroške v prvi vrsti

najbližji sorodniki, za posle njihovi gospodarji, kakor določa zakon, za druge pa občine oziroma deželni zaklad. — Glede obolelih oseb, ki niso domačini ali morda tuji državljani, ki na potovanju obole in morajo v bolnico, obstoje posebna določila. — V takih slučajih pa se je treba obrniti vedno na politično oblast (okrajno glavarstvo).

V vsakem slučaju mora biti domovinska občina nemudoma obveščena, da je kdo sprejet v bolnišnico ali drug enak zavod. Le v tem slučaju je obenem zagotovljena dolžnost, da plača tudi občina oskrbovalne stroške. — To je obsebi umevno. — Kajti, kako naj pride občina do tega, da se zahteva morda od nje naravnost plačilo, ne da bi bila o sprejemu popred in takoj obveščena. — Saj bi se bilo morda v tem slučaju pravočasno dognalo, da bi bil moral stroške plačati kdo drug.

Občine oziroma županstva pa morajo v lastnem interesu paziti na to, da se odpuščajo iz bolnišnice bolniki le, če so popolnoma ozdravljeni. Strogo pa je treba paziti zlasti še, da se nikdar ne izpuste popred oni bolniki, ki so imeli kako nalezljivo bolezen, dokler ni popolnoma dokazano, da so res docela ozdravili in se ni bati ničesar več.

Odlok ministrstva notranjih zadev z dne 21. marca 1889, št. 17.642 iz leta 1889 pa naroča okrajnim glavarstvom, naj se posebno obrača vso pozornost zasebnim ter nejavnim zavodom. — Glasom tega odloka morajo politične oblasti z vsem pritiskom delovati na občine, da skrb v prenešenem delokrogu za odkazano jim nadzorstvo takih zavodov v smislu zdravstvenopolicijskega reda, predvsem pa, da pod nobenim pogojem ne trpe kakih zakonitih in mazaških zdravilnic in oskrbovališč.

Posebno opozarjamo pri tej priliki na one zakotne zavode, kamor vabijo zlasti brezvestne babice noseče ženske: to so razne zakotne poro-

dišnice. — Na podlagi raznih časniških objav in obvestil izvabijo brezvestne ženske bolnice k sebi, da jih potem pošteno odero in oskubijo, če bi ne bilo hujšega! — Ponajvečkrat pa jim pokvarijo zdravje, ker po takih zakotnih krajih pač nimajo zdravniške pomoči, ker jo nočejo imeti. — Dolžnost občin je toraj, pošteno posvetiti v take kraje. — Sicer jih pa menda — in hvala Bogu! — med Slovenci ni mnogo, ali morda nikjer.

Neki drugi odlok notranjega ministrstva z dne 21. maja 1894, št. 12.834, obsega določila, da se v obližju bolnišnic i. dr. ne smejo nahajati stavbena, obrtna ali druga enaka podjetja, ki povzročajo nemir. — Vsebina tega odloka je približno sledeča: Nameni dobrote in koristi zdravilišč in dobrodelnih naprav se kaj radi prezirajo in kršijo ter zanemarjajo ravno od onih strani, ki jih morajo varovati: namreč od občin, v katerih delokrog spada ravno strogo paziti na to, da se v obližju dobrodelnih zavodov ne izvršujejo dela, ki motijo mir. — Tega potrebujejo bolniki v prvi vrsti. — V tem oziru je zlasti potrebno, delati na to, da so v obližju bolnišnic in enakih zavodov ceste in pota tlakovana ali pa nasuta tako, da vožnja po njih ne povzroča ropota in ne kali miru. — Dolžnost občin izvira iz zdravstvenih razlogov delati na to, da se to vedno prepreči. — Zato naj občine oziroma županstva pri snovanju načrtov pazijo na to, da bo pri razpravljanju o podjetjih in delih, ki se naj izvrše v obližju kakega bolniškega zavoda, — navzoč vedno tudi načelnik — če le mogoče — zdravnik dotičnega zavoda. — Ta naj ima pravico ugovarjati vsemu, kar bi bilo v kvar zavodu bodisi glede motenja miru, svetlobe ali zraka. — Županstvo pa mora paziti, da se taki ugovori vedno tudi uvažujejo in upoštevajo.

Ravno tako naj se pozovejo voditelji in zastopniki bolnišnic in drugih dobrodelnih zavodov k vsem razpravam glede takih obrtnih zadev, ki bi se v katerikoli oziru dotikale koristi zavoda in bi tem bile v kvar. — Sploh se mora v smislu in na podlagi stavbenega in obrtnega reda preprečiti vse, karkoli bi le količkaj utegnilo škodovati omenjenim zavodom z ozirom na zdravstvene razmere in kar bi le količkaj moglo vplivati na zdravje okrog bolnišnic naseljenih prebivalcev.

*
* * *

Občinam naravnost podrejeni so nadalje konjerci (Wasenmeister), na ktere morajo županstva paziti, da izvršujejo svoje dolžnosti, zlasti ob času, ko se pojavi kak slučaj pasje stekline.

Kakor znano je to ena izmed najhujših zastrupljenj, pri katerih trpi nesrečna žrtev poleg telesnih najhujše duševne muke, ker dotičnik popolnoma pobesni.

Kako je treba občinam postopati v takih slučajih, jim je itak znano iz raznih drugih navodil (oddaja v Pasteurjev zavod).

Poročila o zdravstvenih zadevah in razmerah, ravno tako o statistiki prirejati mora občinski (okrožni) zdravnik natančno po obstoječih predpisih oziroma navodilih. — Ta poročila se vlagajo vedno potom županstev pri deželni oblasti.

Občine morajo vse posle, ki se tičejo zdravstvenih zadev in ki spadajo v njihov delokrog, opravljati bodisi vsaka zase ali pa skupno in združeno s sosednimi občinami, vedno pa sporazumno in s sodelovanjem občinskih oziroma okrožnih zdravnikov. — Tako bi vsaj moralo biti. — Vendar ni mogoče od vsakega župana ali vsake občine zahtevati, že iz lahka umljivih razlogov, da bi moral izvrševati vse te zahteve, ki jim ne more biti kos, zato pa se navadno izvršuje naloga tako, da občinski ali okrožni zdravnik sam izvršuje vse naredbe, ki se tičejo zdravstvenih razmer, ali jih vsaj nadzoruje, o vsem pa takoj poroča županu. — Ta mora potem po zdravniški odredbi ukazati, da se vse kar je škodljivega in nevarnega splošnemu blagru prepreči in odpravi.

Največje dolžnosti in odgovornost pa zadenejo zdravnika takrat, če se pojavijo epidemične, nalezljive bolezni. — Obvestiti mora takoj župana in skupno ž njim vse odrediti, da se nevarnost prepreči. — Kakor smo že v začetku teh člankov omenili, imajo v slučaju katastrofe vso odgovornost in vse žrtve človeških življenj na vesti — oni, ki so vsled zanikernosti zakrivilili toliko gorja, kot smo doživeli to ravno v zadnjem času.

F. K.

Vprašanja in odgovori

280. Županstvo Struge.

Vprašanje: Dne 22. junija t. l. je prišel k nam kolkovski revizor in zahteval predložitev občinskih računov od zadnjih 3 let. Župan se je temu odločno uprl, sklicujoč se na objavo v »Občinski Upravi« z dne 25. maja t. l. v št. 12, stran 96. Izjavil je na zapisnik, ki ga je potem revizor sestavil, da se ne čuti dolžnega računov predložiti. Revizor je na to odšel. Dne 19. t. m. je pa dobil župan od c. kr. urada za odmero pristojbin ukaz da mora predložiti občinske račune v zmislu § 97 pristojbinskega zakona. Ker je zagrozil revizor, da bo župan kaznovan, če se upira, prosimo pojasnila, kaj nam je storiti?

Odgovor:

Gospod župan je pravilno postopal. Na enak način je kolkovski revizor zahteval od mestne občine Fridek na Češkem, da mora predložiti občinske račune s prilogami vrednjemu v pregled. Župan se je branil, na kar je dobil od urada za odmero pristojbin enak ukaz, kakor Vaš župan. Zoper ta ukaz se je pritožil do ministrstva, a vse skupaj ni pomagalo. Zato je konečno vložil še pritožbo na upravno sodišče, ki je dne 9. decembra 1903 pod št. 12.730 (Budw. št. 2.192) razsodilo, da občine niso primorane predložiti svojih računov in tudi prilog ne kolkovnemu revizorju. Utemeljevalo je upravno sodišče svojo sodbo s tem, da so občine tam, kjer se gre za njih domače gospodarstvo smatrati kot privatne osebe, od katerih se nikdar ne more zahtevati predložitve računov.

Kazni se Vam v Vašem slučaju torej ni bati, ker ste docela pravilno postopali. Pač pa boste morali zoper navedeni ukaz urada za odmero pristojbin vložiti v 30. dneh t. j. vsaj do 18. septembra t. l. rekurz. V rekurzu povdarjajte, kar smo gori navedli, zlasti se sklicujte na sodbo upravnega sodišča in navedite natančno njen datum in pa številko.

Ker hočejo kolkovni revizorji z občinami na tak način vojsko, Vas s tem še opozarjamo, da je v uradni izdaji pristojbinskega zakona tiskana pod § 97 za kolkovne revizorje instrukcija, da mora revizorja, ko pride občinske akte (seveda le one v prenešenem delokrogu) pregledovat, spremljati vedno en uradnik okrajnega glavarstva. Odslej naprej naj zahtevajo naše občine od kolkovnega revizorja, da pride vedno le v spremstvu kakega uradnika okrajnega glavarstva. Če se morajo občine in njeni funkcionarji pokoriti naredbam višjih oblasti, naj se tudi kolkovni revizorji!

Instrukcija, da morajo imeti kolkovni revizorji vedno uradnika okrajnega glavarstva seboj, če pregledujejo občinske akte, je natisnjena v oni izdaji pristojbinskega zakona, ki jo je odredilo c. kr. finančno ministrstvo l. 1903 ozir. l. 1905 na strani 110 pod črto.

Če pristojna višja oblast Vam ne bi prav dala, nam pošljite dotično rešitev na vpogled, da se nadalje pritožite! Konečna zmaga bo vendar-le na Vaši strani, ker upravne oblasti se morajo redno držati načel, ki jih izreče upravno sodišče.

281. Gospod J. Š. v Zg. T.

Vprašanje: Kdaj morajo biti na deželi zvečer krčme zaprte? In če niso pravočasno zaprte, kako naj se postopa zoper gostilničarje?

Odgovor:

Kdaj imajo biti na deželi gostilne zaprte, to določa gostilniški policijski red, ki ima biti javno razobešen v vsaki gostilni.

Ura, ob kateri se imajo gostilne zapirati, se imenuje »policijska ura« in je po raznih kronovinah različna.

Če se gostilničar zoper predpise policijskega reda pregreši, naj uvede županstvo o tem poizvedbe in če se dokaže tudi kazenski postopek. Kazenski postopek se vrši pred občinskim kazenskim senatom, obstoječim iz župana in dveh svetovalcev. Pred tem senatom naj se zasliši najprej obdolženi gostilničar in potem še pričë, ki potrdijo, kdaj je bila gostilna zaprta. Če se izkaže, da je bila gostilna zaprta po policijski uri, izreče senat kazen v smislu policijskega reda.

O razpravi naj se vodi poseben kazenski zapisnik (Strafregister).

282. Gospod J. K. v V. L.

Vprašanje: Jaz imam posestvo ob državni cesti. Pred 20 leti smo posestvo ogradili, da ni živina uhajala. Obcestni jarek smo pa že dolgo vrsto let prej in tudi pozneje do zadnjega časa uživali od naše hiše. Sedaj pa hoče cestar (zogar) kositi obcestni rob pri našem posestvu. Ali je k temu upravičen?

Odgovor:

Cesta je javni svet. Del ceste je pa tudi obcestni rob ali jarek, vsled česar je tudi ta javni svet po raznih sodbah najvišjega sodišča za pridobitev posesti na javnem svetu nesposoben.

Zato po našem mnenju tudi niste mogli pridobiti lastninske pravice na onem svetu ozir. delu ceste, kjer ste kosili. Mogoče pa je, da ste priposestvovali servitutu košnje na obcestnem jarku, če ste to pravico skozi več kot 40 let nepretrgoma, izključno in v dobri veri izvrševali. — Najbolje bo, če se tozadevno obrnete na okrajno glavarstvo in tam zadevo z lepa vredite. Kake pravde Vam ne moremo svetovati.

283. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: Ali sme mladoletni sin voliti kot pooblaščenec za svojo vdovelo mater?

Odgovor:

Ne, ker sme biti pooblaščen le kak samopraven t. j. polnoleten avstrijski državljan.

284. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: Kaj mora imeti v rokah varuh, da sme voliti za svoje varovance?

Odgovor:

Po navadi itak volilna komisija pozna varuha in njegovo pravico, da zastopa svoje varovance. Če pa bi hotela komisija nagajati ali če komisiji ne bi bilo znano, da je dotični, ki se za nedoletne oglasi, res njihov varuh, tedaj naj ima varuh seboj dekret, ki ga dobi od sodišča takrat, ko ga varhom postavijo. (Dekret o postavitvi varhom se izdaje navadno v obliki male knjižice. Pri vas izdaje sodišče najbrže nemške dekrete, ki imajo nadpis »Vormundschafts-Bestellungs-Dekret«.)

285. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: Tu so zakonske žene posestnice, možje pa so Hrvatje, torej tuji državljeni. Nastane vprašanje, kedo sme za te ženske voliti, ali njih možje, ki niso avstrijski državljeni, ali kak drug možki kot pooblaščenec?

Odgovor:

Za te ženske ne sme nihče voliti, ker one sploh volilke niso. Kakor znano, je žena ravno tje pristojna, kamor njen zakonski mož. Če so torej možje hrvaški državljeni so isto tudi žene in kot take po § 1. kranjskega volilnega reda ne morejo biti volilke. Bilo je torej nepostavno tudi že, če se jih je sprejelo v imenike.

286. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: H. Č. je bil posestnik v P. in je kot tak vpisan v občinski volilni imenik. On je pa umrl in se je njegova vdova poročila z nekim I. J. Ali bo smel sedaj drugi mož t. I. J. voliti mesto prvega?

Odgovor:

Voliti sme samo tisti, ki je v imeniku vpisan. Če pa je vpisana žena, tedaj sme sedanji mož zanjo voliti kot njen postavni zastopnik.

287. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: Volilni imeniki so bili pri nas pravilno skozi štiri tedne razporeženi, ne da bi bil vložil kedo zoper nje kake reklamacije. V imenik je pa bilo sprejetih tudi več hrvaških državljanov. Ali se bodo ti morali dopustiti k volitvi? Ali ne bodo volitve zaradi teh hrvaških državljanov ovržene?

Odgovor:

Najložje vam na to vprašanje odgovorimo s sodbami upravnega sodišča:

1.) sodba od 14. januarja 1898 št. 6387 — Budw. št. 11330 — pravi: K glasovanju je dopustiti vsakogar, ki je pravomočno sprejet v volilni imenik. (Pravomočno sprejeti so Vaši hrvaški državljeni, ker se ni nihče pritožil zoper imenike.)

2.) sodba od 30. marca 1901 št. 2451 — Budw. št. 228 — določa: Izključitev vpisanega volilca zaradi tega, ker takrat, ko se je delal imenik, ni imel volilne pravice, je nepostavna.

3.) sodba od 13. aprila 1893 št. 1319 — Budw. št. 7197 — pravi: Volitve se ne more izpodbijati zaradi tega, ker je volilna komisija pustila voliti osebe, ki so bile pravomočno v volilni imenik sprejete, čeravno te osebe niso imele volilne pravice ob času sestavljanja volilnih imenikov.

Iz teh sodb sledi, da mora volilna komisija dopustiti k volitvi tudi hrvaške državljane in dalje tudi, da se zaradi tega ne bo mogel nihče uspešno pritožiti zoper volitve.

Pripomnimo, da smo te sodbe navedli samo zaradi primere, izšlo je pa še vse polno drugih sodb, ki zastopajo ista načela kakor te.

288. Županstvo R.

Vprašanje: Naša občina ima od deželnega odbora dovoljenje pobirati občinske pristojbine (takse). Vršil se je mesca maja stavbeni ogled krožne peči. K temu ogledu je okrajno glavarstvo povabilo tudi župana ozir. njegovega namestnika, ki se je ogleda tudi vdeležil. Jeli županstvo upravičeno zahtevati pristojbino za stavbeni ogled?

Odgovor:

Krožna peč je stavba, ki potrebuje dvojnega stavbenega dovoljenja; namreč s stališča obrtne oblasti in s stališča stavbene oblasti.

Ker se pa ima po § 12 kranjskega stavbnega reda pri obrtnih stavbah vršiti stavbena policijska komisija obenem z obravnavo o dopustitvi stavbe v obrtne namene, je okrajno glavarstvo kot obrtna oblast klicalo še občinsko predstojništvo kot stavbeno ozir. stavbeno-policijsko oblast.

Iz tega sledi, da se je Vaš župan vdeležil združenega stavbenega in obrtne ogleda, vsled česar ima pravico terjati občinsko pristojbino po št. 7 tarifa iz leta 1868.

289. Županstvo K.

Vprašanje: Simon B., nezakonski sin Uršule B., je bil rojen dne 27. oktobra 1882 v občini Zlatopolje. Nezakonski oče Franc U. se je poročil z Uršulo B. ter sina Simona pozakoni. Franc U. je bil k nam pristojen. Naše županstvo je dalo tudi Simonu B. (pozakonjenemu U.) delavsko knjižico. Po daljšem potovanju v inozemstvu je Simon obolel na udnem revmatizmu in je postal za vsako delo nezmožen. Nemška vlada je dala Simona prepeljati na avstrijsko mejo, odkoder smo ga po ukazu okrajnega glavarstva v Kamniku pripeljali v našo občino. Oče je mal posestnik v občini Zlatopolje in se brani svojega sina k sebi vzeti.

Naša občina je očeta Franca U. zglasila pri občini Zlatopolje za sprejem v občinsko zavezo. Sprejeli bodo sicer očeta, a branijo se sprejeti tudi sina, čeravno je bil ta do svojega 17. leta vedno doma pri očetu in je šel le po zaslužku z doma. — Ali je naša občina dolžna Simona U. sprejeti v občinsko zavezo in vse stroške nositi? Ali ne moremo občine Zlatopolje prisiliti, da Simona U. sprejme v svojo zavezo?

Odgovor:

S pozakonjenjem je postal Simon U. pristojen tje, kamor njegov oče — namreč k Vam, zato ste dolžni trpeti zanj vse stroške.

Občine Zlatopolje ne morete prisiliti, da sprejme tudi Simona U., ker je ta že nad 24 let star, torej polnoleten. Če bi bili Vi prošnja za sprejem očeta Franceta U. vložili pred 27. oktobrom 1907, tedaj ob času, ko Simon U. še ni bil 24 let star, bi bila morala občina Zlatopolje sprejeti očeta in sina. Ker ste pa to prošnja vložili gotovo po 27. oktobru 1906, ne morete zahtevati sprejema Simona U., v občinsko zavezo.

290. Gospod F. Z. v D. M. v P.

Vprašanje: Ali smejo gostilničarji prodajati kruh izven svojih prostorov?

Odgovor:

V svojih prostorih smejo gostilničarji prodajati kruh, če imajo koncesijo v zmislu § 16 odstavek b) obrtne reda, ki jim dovoljuje prodajo jedil. Med jedila spada seveda tudi kruh. Gostom torej smejo prodajati kruh.

Nikakor pa ne morejo kontrolirati, če gostje kruh nosijo iz gostilne. Iz tega sledi, da je čisto malo vredno razmišljati o tem, če smejo gostilničarji prodajati kruh ljudem, o katerih vedo, da bodo kruh nesli iz gostilne. Po našem mnenju se gostilničarjem tega ne more zabraniti, da oddajajo kruh osebam, ki ga nosijo iz gostilne.

291. Gospod F. Z. v D. M. v P.

Vprašanje: Ali smejo trgovci kruh, ki ga prodajajo, sami peči?

Odgovor:

Ne! Kruh za razprodajanje smejo peči samo peki in pa mlinarji. Toda mlinarji smejo peči samo takozvani domači kruh in ne smejo imeti pekovskih pomočnikov.

Kruh, ki ga prodajajo trgovci, smejo le-ti jemati samo od pekov ozir. domači kruh tudi od mlinarjev.

292. Županstvo Ž.

Vprašanje: Ali je sodnik pri raztelesenju (obdukciji) mrličev upravičen od cerkovnika brezplačno zahtevati cerkvene brisače (ki se rabijo samo v bogoslužne namene in so cerkvena last), da si osnažita z njimi svoje roke sodnik in zdravnik? Ali sme sodnik pri takih prilikah zahtevati, da cerkvenik kot mrliški ogleda brezplačno pri raztelesenju pomaga?

Odgovor:

Nihče se ne more siliti, da bi pri raztelesenju sodni komisiji moral celo brezplačno prepustiti svojo lastnino. Zato tudi sodnik ni upravičen zahtevati za svojo in zdravnikovo uporabo cerkvenih brisač. Če se je pri Vas kaj takega zgodilo, se sme cerkveno predstojništvo pritožiti na predsedstvo onega deželnega ozir. okrožnega sodišča, pod katero spada sodnik.

Ravno tako malo je upravičen sodnik od mrliškega ogleda zahtevati, da pri raztelesenju pomaga. Če mrliški ogleda noče pomagati, ga nihče ne more k temu siliti.

Pravice sodnikove v takem slučaju so razvidne iz § 9 naredbe notranjega in justičnega ministrstva od 28. januarja 1855 št. 26 drž. zak. Ta § določa, da mora občinsko predstojništvo ozir. župan oskrbeti sodni komisiji sledeče: 1.) primeren kraj, kjer se da lahko obducirati; ta kraj mora biti svetel, zračen in če je mrzlo tudi zakurjen; 2.) dve osebi, ki morata biti navzoči pri raztelesenju kot sodni prič; 3.) enega človeka, ki zdravnikom pri raztelesenju pomaga; 4.) potrebno posodo z vodo za umivanje in pa brisačo.

To mora oskrbeti župan, nikdar pa ne kaka zasebna oseba.

293. Županstvo B.

Vprašanje: Pri nas je stara navada, da se pobira od vina in grozdja, ki se ga proda, takozvano »merčinstvo« in sicer se plačuje od hl vina 20 vin., od meterskega stota grozdja pa 16 vin.

Zadnji dve leti pa se nekateri branijo plačati merčinstvo tudi za grozdje, češ da občina za to ni upravičena. Ker zahtevamo merčinstvo le za grozdje, ki se proda iz občine v namen izdelovanja vina, se nam zdi, da je občina vsled tega branjenja nekaterih prikrajšana.

Če bi namreč posestnik sam izdelal in prodal vino, bi imela občina gotovo nekaj dohodkov; če pa proda grozdje, ki je namenjeno tudi za vino, ki ga potem kedo drugi izdelava, pa ne dobi občina nič. Ker je pri nas v navadi, da manjši posestniki prodajajo grozdje gostilničarjem sosednih občin, je škoda občine precej občutna. Kaj nam je storiti, da pridemo v red?

Odgovor:

Pobiranje merčinstva ne temelji, kakor Vi mislite na kaki navadi, ker navada ne opravičuje pobiranja davščin v korist občine. Za pobiranje občinskih davščin je potrebno trojega:

1. zakonite določbe, ki dopušča pobiranje davščine,
2. tozadavnega sklepa občinskega odbora, ki določa od česa in v koliki meri se sme ta davščina pobirati;
3. od cesarja potrjenega sklepa deželnega zbora.

Pri Vašem merčinstvu so gotovo dani vsi navedeni pogoji.

k 1.) § 73 kranjskega občinskega reda št. 3 določa, da sme občina pobirati priklade in davščine, ki ne spadajo v vrsto davčnih doklad.

Zato je v splošnem dopustno pobiranje merčinstva, ki ni doklada davkom.

k 2.) Dalje pa je še potreben občinski sklep, ki določa od česa se merčinstvo pobira in v koliki meri. Gotovo je vaš občinski odbor že v starih časih sklenil pobiranje merčinstva v danes navadni višini.

Če se danes nekateri posestniki branijo odrajtovati merčinstvo od grozdja, obnovite dotični občinski sklep in določite natančno, pod katerimi pogoji, od česa in v koliki meri se sme merčinstvo pobirati.

Za pobiranje te vrste davščine morate seveda imeti posebno od občine nastavljeno osebo, ki je lahko tudi kak občinski odbornik ali pa občinski uradnik.

k 3.) Tudi v tem oziru je občinski odbor dobil potrebno zakonito zaslombo. Leta 1880 so namreč razne občine v vipavski dolini sklenile zvišati merčinsko pristojbino na 10 krajcarjev od hektolitra. Ker jim je okrajno glavarstvo v tem oziru delalo sitnosti, so se občine obrnile na deželni odbor, ki je celo zadevo predložil deželnemu zboru.

V javni II. seji deželnega zbora kranjskega dne 14. junija 1880 je deželni zbor odobril sklepe vipavskih občin in je bil ta deželnozborski sklep dne 15. novembra 1880 od cesarja potrjen.

Na podstavi tega je bil ta od cesarja potrjeni sklep razglašen z razglasom deželnega predsedstva od 25. novembra 1880 št. 2377 št. dež. zak. 13.

V pobiranje merčinstva so na Vipavskem upravičene sledeče občine: Budanje, Erzelj, Goče, Lože, Planina, Podraga, Slap, Šturje, Ustje, Št. Vid, Vrabče, Vipava in Čol.

Po besedilu zakona se sme merčinstvo pobirati samo od vina ali mošta, od grozdja pa ne. Zakon imenuje te pristojbine ne »merčinstvo«, ampak vinomerske pristojbine, iz česar tudi sledi, da se sme pobirati teh 20 vinarjev samo od hektolitra vina ali mošta, ne pa tudi od meterskega stota grozdja.

Če Vam je na tem, da se pobira tudi od iz občine prodanega grozdja merčinstvo, dogovorite se z ostalimi občinami, da napravite tozadavne občinske sklepe, ki jih predložite deželnemu odboru, da Vam oskrbi potrebni sklep deželnega zbora in cesarjevo potrjenje.

Letos seveda še nimate upanja, kaj doseči v tem oziru, ker deželni zbor ne bo imel več zasedanja, pač imate lahko stvar urejeno do vinske trgatve v l. 1908.

294. G o s p o d P. J. v L.

Vprašanje: V odgovoru pod št. 221 (na strani 124 »Občinske Uprave«) ste trdili, da župan ne more zahtevati, da kedo odmakne plot 2 metra od občinske ceste, pač pa da sme zahtevati to pri okrajnih cestah.

Deželni odbor kranjski pa je z okrožnico od 7. februarja 1902 št. 92 županstvu naznanil med drugim tudi to:

»V zmislu določil § 6 cestno-policijskega reda za nedržavne ceste in § 67 stavb. reda se ne sme staviti ob kaki deželni, okr. ali občinski cesti nobeno novo poslopje, prezidovanje ali prezidek, noben zid ter nikako **NOVO** oplojje bližje nego 2 metra od zunanega robu ceste ozir. cestnega jarka tako torej da je na obeh straneh ceste od zunanega robu občestnega jarka pa do stavbene črte najmanj po 2 metra prostora«.

Prosimo pojasniti, kako je razumeti Vaš odgovor z ozirom na to okrožnico?

O d g v o r :

Naš odgovor pod št. 221 na strani 124 temelji na § 5 cestno-policijskega reda, ki pravi:

»Plotovi in seče naj praviloma ne stojijo bližje nego li 1 meter daleč od zunanega robu občestnega jarka ter smejo imeti kvečjemu po 1 meter 3 dec. (130 cm) visokosti«.

Iz besedila te postavne določbe in iz okrožnice deželnega odbora razvidite, da naš odgovor in okrožnica deželnega odbora nista v nikakem nasprotju, ker obdelujeta čisto drugačne predmete. Razloček leži v tem:

1 slučaj v odgovoru št. 221 obdeluje že prej obstoječ plot, torej ne o n o v o stavbo, kakoršne ima v mislih okrožnica deželnega odbora. Da okrožnica v resnici misli le na nove stavbe se razvidi, iz tega, ker se sklicuje na § 67 stavbenega reda, ki govori o n o v i h s t a v b a h ;

2. dalje obdeluje § 67 stavb. reda slučaje, kjer se gre za nove stavbe v z a k l j u č e n i h krajih, ker ima § 67 nadpis »Pri cestah se je držati s t a v b e n e č r t e«, dočim je slučaj pod odgovorom 221 imel v mislih plot ob polju ozir. njivi, torej v nezaključenem svetu. § 5 cestno-policijskega reda ima tudi v nemški izdaji izrecno pripomnjeno, da velja ta določba za p l o t e o b t r a v n i k i h i n n j i v a h .

Iz vsega tega sledi nauk:

a) da morajo biti plati ob cestah vsake vrste v zaključenem ozemlju, kjer se gre za stavbeno črto, vedno in povsod oddaljeni od zunanega robu ceste najmanj 2 metra.

b) da morajo biti ob okrajnih cestah vedno in povsod — torej tudi ob travnikih in njivah — plotovi in seči najmanj 2 metra oddaljeni od zunanega roba ceste ozir. njenega jarka;

c) da smejo biti plotovi in seči pri o b č i n s k i h cestah in potih ob travnikih in njivah tudi samo po 1 meter oddaljeni od zunanega cestnega robu.

295. G o s p o d X.

Vprašanje: Ker določajo zakoni o lovu, da se ima lovska zakupnina porazdeliti med posestnike po razmerju zemljiškega davka, vprašamo, bi li ne bilo pravilno in pravično, če bi se lovska zakupnina uporabila za pokritje stroškov poljsko-gozdne policije (plača čuvajev)? Na ta način bi se popolnoma pravično razdelilo lovska zakupnina, ker bi se doklade za pokritje poljske varščine odpravile ali vsaj znižale. Za plačo poljskih čuvajev pri nas nalagamo doklade na neposredne davke zemljiške posesti.

O d g v o r :

Ta način razdelitve je nedopusten, razven če so s tem zadovoljni vsi prizadeti posestniki t. j. vsi oni, ki imajo dobiti kaj na zakupnini. Nedopustno je pa v splošnem to iz sledečih razlogov:

1. poljski čuvaj, ki ga mislite z zakupnino plačati, ima nalogo varovati takozvano poljščino, kamor ne spadajo gozdovi (glej § 1. zakona od 17. januarja 1875 št. 8 dež. zak.)

2. zakupnina se ima razdeliti po razmerju zemljiškega posestva torej ne po razmerju zemljiškega davka (glej § 8 cesarskega patenta od 7. marca 1849 št. 154 drž. zak. in § 11 ministerske naredbe od 15. decembra 1852 št. 257 drž. zak.)

Iz tega dvojega sledi, da bi tisti, ki ima v Vaši občini samo gozdove ne imel od lovske zakupnine, če bi se porabila za poljskega čuvaja, nikakega dobička, ker poljskega čuvaja za svoje gozdove, ne rabi, dalje bi pa tudi bil prikrajšan, čeravno bi bil čuvaj namenjen še za gozde.

Doklade za č u v a j a se namreč porazdelijo sorazmerno na zemljiški d a v e k. Davek za gozdove pa je nizek, zato plačuje posestnik, ki ima mnogo gozdov malo davka. Lovska zakupnina se pa temu nasproti porazdeljuje sorazmerno po velikosti z e m l j i š č a. Jasno je, da posestnik, ki ima v občini 30 hektarov gozdovja in drugega nič, plačuje mnogo manj davka, kot posestnik, ki ima enako 30 hektarov toda mešanega zemljišča namreč stavbišč, travnikov, njiv i. t. d. In vendar imata oba pravico do e n a k e g a dela lovske zakupnine, ker imata enako zemljišča.

296. Ž u p a n s t v o L.

V p r a š a n j e: V naši občini ima posestnik A. okoli 100 hektarov svojega zemljišča, ki je popolnoma zaokroženo v celoten kompleks. Sedaj pa namerava A. dokupiti okroglo še 30 hektarov zemljišča, ki se prvotnega drži. Na vseh teh 130 hektarih izvršuje danes lov občinski zakupnik, kateremu poteče zakupna doba še-le čez 4 leta. Ker bo po dokupu še 30 hektarov pridobil A. pravico do samostojnega lova, prosimo pojasnilo, kako se nam je držati nasproti občinskemu zakupniku? Ali bomo morali zakupnino znižati?

O d g o v o r:

Zakupnina ostane slej kot prej ista. Posestnik A. bo namreč dobil pravico do samostojnega izvrševanja lova ne že s prikupom navedenih 30 hektarov, ampak še-le po poteku dobe, ki jo ima Vaš občinski lovski zakupnik. Ta zakupnik bo torej še cela 4 leta smel izvrševati lov po 130 hektarih posestnika A. (Poglejte § 2 zakona z dne 27. septembra 1887 št. 27 dež. zak.)

297. Ž u p a n s t v o L.

V p r a š a n j e: Koliko nagrade se dobi za ustrelnega volka in kdo ima to nagrado izplačati?

O d g o v o r:

Nagrade za roparske zverine je določil deželni zbor kranjski s sklepom od 22. oktobra 1869, ki se je razglasil z razglasom deželnega odbora z dne 12. decembra 1869, št. 4846 dež. zak. št. 2 iz leta 1870. Zaradi popolnosti navedemo vse vrste nagrad; plača se: za medvedko 80 K, za medveda 60 K, za volkuljo 50 K, za volka 40 K, za bistrovidko 50 K, za bistrovida 40 K. Za vsakega mladiča teh živali, če še ni star nad 1 leto, se plača samo po 20 K.

Te nagrade izplačuje deželni fond.

Pripomniti je, da ostane ubita ali ustreljena zver lastnina onega, ki ima na zemljišču pravico lova.

298. G o s p o d J. Š. v Zg. T.

V p r a š a n j e: Tik naše cerkve je krčma. Nekateri hodijo med pridigo v to krčmo pit. Ali je mogoče to zabraniti, če ravno pivci med pridigo ne razgrajajo?

O d g o v o r:

Ne! Po zakonu se ne more nikogar siliti, da bi moral iti k božji službi, tem manj se ga da primorati, da bi pri božji službi do konca ostal. Tudi gostilničarju se ne more braniti točenja med božjo službo, ker tega noben zakon ne prepoveduje.

299. G o s p o d J. Š. v Zg. T.

V p r a š a n j e: Pred 10 leti je občina Zg. T. popravljala z doneski občanov podružnico Sv. Vida. Takratnemu županu je ostalo 60 gl. denarja od tega popravljanja. Tega denarja župan še do danes ni izročil svojim naslednikom in tudi nič obresti ne plačuje; vedno prosil: »Potrpite šele!« Pred 2 leti je revizor deželnega odbora županstvu naročil, naj ta denar izterja in upravlja posebej kot imovino podružnice sv. Vida. Pa ne gane se nič. Župan sedanji sicer opominja prejšnjega, a brez uspeha. Kaj nam je storiti? Ali so dopisi občine na deželni odbor kolka prosti oziroma koliko se ima kolekovati?

O d g o v o r:

Preostalo vam ne bo drugega kot začeti zoper prejšnjega župana s pravimi uradnimi koraki v izterjanje dolžnega denarja.

Najprej naj mu županstvo pošlje še en opomin, da plača. V opominu naj se ga opozori, da se bo cela stvar izročila sodišču, če ne dojde pravočasno plačilo.

Če opominjani ne vstreže Vaši zahtevi in ne plača, potem naj gre župan na uradni dan k sodišču in naj vložil tožbo na zapisnik. Če bi se pri sodišču morda branili sprejeti tožbo oziroma jo zapisati na protokol, opozorite dotičnega sodnega uradnika, da spadajo tožbe zoper bivše župane na izročitev denarja, ki so ga imeli kot župani v rokah, a ga ne pravočasno nasledniku izročili, pred sodišča. Tako je razsodilo državno sodišče dne 25. oktobra 1878, št. 173 in dne 28. marca 1894, št. CXIII. 305.

Lahko pa tudi celo zadevo izročite odvetniku, ki bo potem tožbo za Vas vložil.

Dopisi in vprašanja občin na deželni odbor so kolka prosti.

300. Ž u p a n s t v o Ž.

V p r a š a n j e: Skupilo za tukajšnji občinski lov je c. kr. davčni urad v Škofji Loki razdelil med posestnike po visokosti zemljiškega davka. Proti temu so se nekateri posestniki pritožili trdeč, da se mora lovski denar razdeliti po obsegu zemljišča. Pritožili so se taki posestniki, ki imajo veliko gozda. Prosimo pojasnila, ali se naj razdeli lovski denar po višini zemljiškega davka ali po obsegu posestva?

O d g o v o r:

§ 8 cesarskega patenta od 7. marca 1849, št. 154 se glasi:

Letni čisti dohodek občinam odkazanega lova se mora koncem vsakega upravnega ali zakupnega leta razdeliti po o b s e g u z e m l j i š k e g a p o s e s t v a med vse zemljiške posestnike, na katerih zemljišču, ležečem v občinskih mejah, občina lov izvršuje.

Zakon torej govori jasno, da se ima razdeliti lovska zakupnina po razmerju zemljiškega posestva.

301. G o s p o d J. E. v P.

V p r a š a n j e: Kedo ima plačati pristojbine za mrliškega ogleda ali občine ali dediči umrlega? Od mene se namreč zahteva, da jih jaz kot dedič plačam. Ali niso to izdatki občine v izvrševanju zdravstvene policije?

O d g o v o r:

Pri Vas na Koroškem je v tem oziru merodajen deželni zakon od 12. januarja 1885, št. 4 dež. zak., ki v § 3 določa, da se imajo plačati pristojbine za mrliškega ogleda iz zapuščine pokojnega. Če ste torej Vi dedič, boste morali te pristojbine plačati, a jih zaračunati zapuščini kot pogrebne stroške.

302. Ž u p a n s t v o V.

V p r a š a n j e: Pri zadnjih občinskih volitvah je župan v vsakem volečem razredu vse volilce dvakrat prebral iz imenika oziroma jih poklical, naj glasujejo. Po končanem drugem branju pa je volitev zaključil. Nekateri so se zoper to pritožili, rekoč, da je to nepostavno in da bi bil moral župan predno je volitev v vsakem razredu zaključil, še vprašati, ni-li še kdo v volilnem lokalnu, ki ni oddal svojega glasu. Ali je to res?

O d g o v o r:

§ 23 občnega volilnega reda za Kranjsko določa v zadnjem odstavku: »Volilci, ki pridejo na volišče še-le po izklicanju njihovega imena, naj glasujejo še-le tedaj, ko je bil že ves imenik prebran, in naj se zaradi glasovanja javijo pri volilni komisiji.«

Iz tega sledi, da je župan kot predsednik volilne komisije v polni meri zadostil svoji dolžnosti, če je imenik

volilcev dvakrat prebral. Če se po drugem glasovanju ni nihče več oglasil pri komisiji, da bi še rad glasoval, je volitev veljavna. Neveljavna bi bila volitev le tedaj, če bi se po drugem prebranju imenikov še kdo javil za glasovanje, a ga komisija ne bi pustila oddati glas.

V zmislu našega odgovora je izišla že sodba upravnega sodišča od dne 3. junija 1897, št. 2593 Budw. št. 10.789.

303. Gospod J. V. na G.

Vprašanje: Volilna komisija pri občinskih volitvah v L. je razveljavila glas nekega volilca, ki je rekel poleg pravih imen kandidatov, da voli tudi še »gospoda župnika«. Ni pa izrekel imena in predimena župnikovega. Ali je to postopanje volilne komisije pravilno?

Odgovor:

O tem, ali je komisija postopala pravilno ali ne, bi se dalo na dolgo in široko razpravljati in bi se lahko navajali razlogi za in proti. Volilni red pravi, da naj vsak volilec imenuje može, ki jih hoče imeti v odbor izvoljene. Iz besedice »imenuje« bi se dalo sklepati, da mora povedati kandidate po imenih. Na drugi strani pa se lahko trdi, da je tudi imenovanje, če kdo reče »gospod župnik«, zlasti če je vsak dvom o tem izključen, katerega župnika je volilec mislil.

Konečno naj Vam še povemo, da smo našli sodbo upravnega sodišča, ki je v tem oziru izšla in pravi, da zahteva zakon, da se imenuje kandidate z imeni in predimni in da ne zadostuje glasovanje kakor »gospod oskrbnik«, »gospod župnik« itd. Ta razišodba je od 30. novembra 1898, št. 6512 Budw. št. 12.217.

304. Gospod tajnik I. P. v V.

Vprašanje: Kako se določajo razredi in okraji za splošno pridobnino?

Odgovor:

V svrhu porazdelitve glavne davčne svote za občno pridobnino se morajo napraviti takozvane davčne družbe. V ta namen se potem izdelajo posebni davčni okraji in so določeni posebnim razredi.

Razrede imamo štiri, in sicer spadajo:

V I. razred oni davkoplačevalci, ki od samostojnih podjetij plačujejo več kot 2000 K letneega davka;
v II. razred oni z davkom od 300 do 2000 K;
» III. » » » » » 60 » 300 »
» IV. » » » » » izpod 60 K.

V noben razred ne spadajo krošnjariji in drugi podjetniki, ki svojo obrt opravljajo s potovanjem.

Davčni okraji za občno pridobnino se pa določijo tako-le:

- za I. in II. razred tvori davčni okraj obseg trgovske in obrtne zbornice; kakor daleč namreč sega okrožje trgovske in obrtne zbornice, tako daleč gre tudi meja davčnega okraja za I. in II. razred;
- za III. in IV. raz. se pa delajo davčni okraji iz političnih okrajev (okrajnih glavarstev), vendar tvorijo za III. in IV. razred mesta in industrijski kraji z več kot 20.000 prebivalci samostojne davčne okraje.

V vsakem slučaju pa je finančno ministrstvo v zmislu cesarske naredbe od 19. julija 1897, št. 181 drž. zak. upravičeno davčne razrede, ki bi bili po gorenjih načelih (pod a in b) preveliki, razdeliti v dva samostojna, nasprotno pa tudi če bi bili premajhni, zložiti dva v enega.

305. Gospod I. P. v V.

Vprašanje: Kdo je lahko za sekvestra kakega posestva?

Odgovor:

Danes po novem eksekucijskem redu nimamo pravzaprav več »sekvestrov«, ampak takozvane »prisilne upravnike«. Med raznimi eksekucijskimi

sredstvi pozna namreč novi izvršilni red tudi prisilno upravo, to se pravi, odvzame se lastniku zemljišča pravica prosto gospodariti in se izroči gospodarstvo kaki zaupni osebi, ki jo določi sodišče. Ta zaupna oseba se imenuje »prisilni upravnik«. Po prejšnjem eksekucijskem redu se je imenoval »sekvester«.

Prisilne upravnike določi oziroma imenuje od leta do leta vsako deželno in okrožno sodišče za vse sodne okraje, ki spadajo v okrožje dotičnega sodnega dvora. V svrhu imenovanja prisilnih upravnikov se ima sodni dvor obrniti na občinske urade, da mu ti naznanijo one osebe iz občine, ki so sposobne biti kot prisilni upravniki. Istotako se ima obrniti sodni dvor tudi na okrajna glavarstva.

Na podstavi teh poizvedeb se napravi potem seznam vseh prisilnih upravnikov za eno leto. Od leta do leta se ta seznam popravlja in spopolnjuje.

Vsakdo, ki je sprejet v ta seznam, sme postati prisilni upravnik, in je sodišče vezano, postaviti upravnikom samo tiste osebe, ki so v seznamu sprejete. Vendar sme sodišče v posebnih slučajih tudi še kako drugo osebo, ki ni navedena v seznamu, določiti prisilnim upravnikom. Ti izjemni slučajji so naštetji v novem eksekucijskem redu v § 107. Ker se Vam gre najbrže — kakor posnamemo iz Vašega dopisa — za tak slučaj, ponatisnemo tukaj cel § 107 eksek. reda:

Sodišče sme osebo, ki ni sprejeta v uradni spisek upravnikov, imenovati za upravnika:

- ako ni med osebami, navedenimi v uradnem spisku, nobene, ki bi ustrezala posebnim zahtevam, ki se ne smejo prezreti v posameznem primeru pri upravniku;
- ako upravnik, imenovan po zmislu § 106 odkloni sprejem uprave in se nobena druga v uradni spisek sprejeta oseba ne zdi v posameznem primeru pripravna za upravo;

- ako je v posameznem primeru z ozirom na osebo, naznanjeno za to, ali iz drugih važnih vzrokov ugodno boljši upravi in znižanju upravnih stroškov, če se imenuje za upravnika določena nasvetovana oseba, ki ni sprejeta v uradni spisek.

Pred imenovanjem upravnika, ki ni sprejet v uradni spisek, je zaslišati zahtevajočega upnika in pa, če ni nevarnosti odlagati, zavezanca. Poizvedbe, ki se zde sicer še potrebne za presojo pripravnosti kake nasvetovane osebe ali sploh za pravo izbiranje upravnika, mora opraviti sodišče uradoma.

306. Županstvo L.

Vprašanje: Posestnik A. je pred nekaj dnevi odpotoval po družinskih opravkih v G. Med tem so se vršile pri nas občinske volitve in je volil A. po pooblaščenca. Komisija je pooblaščenca k volitvi pripustila. Ali je to postavno?

Odgovor:

Ne! Po pooblaščenca sme voliti le tisti, ki je odsoten od doma po občinskih ali drugih javnih opravkih. Družinski opravki pa niso ne občinski, ne javni, ampak zasebni. Pa tudi po § 4, št. 4 obč. volilnega reda za Kranjsko ne more posestnik A. voliti po pooblaščenca, ker zakon dovoli samo onim posestnikom ozir. obrtnikom voliti po pooblaščencah, ki sami bivaajo v kaki drugi občini. Pod »bivanjem« pa razumemo nekaj stalnega, kjer je namen tamkaj ostati. V občini L. biva torej v zmislu zakona tisti, ki je tamkaj naseljen z namenom, da tamkaj ostane. A. pa je šel v G. samo po rodbinskih opravkih, torej ne z namenom tam ostati, zato tudi ob času volitve ni v tuji občini »bival«, vsled česar je bila volitev po pooblaščenca neveljavna.

307. Gospod J. T. v K.

Vprašanje: Komu pripadejo dohodki od ustanovljenih maš ob času, ko je bila cerkev brez župnika?

O d g o v o r :

Dohodki ustanovljenih maš so takozvani v mesni ali interkalarni dohodki, ki imajo pripasti verskemu zakladu. Seveda je verski zaklad primoran plačati za resnično opravljanje (persolviranje) dotičnih ustanovljenih maš pristojbino, ki je v škofiji navadna. Vendar se to vedno ne zgodi, tako da verski zaklad ne oskrbi persolviranja, nego spravi vse dohodke od ustanovljenih maš.

308. Ž u p a n s t v o S.

V p r a š a n j e : Ali je res, da ima občina snažiti dovozno cesto na kolodvor?

O d g o v o r :

Dovozne ceste na kolodvore imajo v z d r ž e v a t i po § 6 zakona od 2. marca 1874, št. 10 dež. zak. (za Kranjsko) cestni odbori tistih konkurenčnih okrajev, v katerih okrožju dotična cesta leži. Snaženje ceste (spravljanje blata, snega itd.) pa spada tudi pod » v z d r ž e v a n j e « ceste.

309. Ž u p a n s t v o Š.

V p r a š a n j e : V sosednji občini L. ima dimnikar svoje bivališče. Občina L. je prosila pri deželni vladi za določitev maksimalnega tarifa za dela, ki jih dimnikar opravlja. V L. se dimnikar drži tega tarifa, pri nas pa računni za ista dela mnogo več. Kam se nam je zoper to pritožiti oziroma kakšne korake moremo započeti zoper dimnikarja?

O d g o v o r :

Za dimnikarja ne boste mogli nič vspešnega napraviti, ker velja maksimalni tarif vedno le za tisto občino, ki je po svojem občinskem odboru zanj prosila. Če Vam je torej na tem, da bo dimnikar pri Vas enako računil kot v občini L., boste morali pri deželni pol. oblasti prositi, da tudi za Vašo občino določi maksimalni tarif. Prošnjo za maksimalni tarif mora predložiti deželni vladi občinski odbor oziroma je treba, da občinski odbor sklene, predlagati pri deželni vladi tak maksimalni tarif.

310. Ž u p a n s t v o L.

V p r a š a n j e : V naši občini je prevžitkar, ki je imel svoj čas veliko posestvo. Tudi njegov vžitek je precejšen. Kljub temu dela mož dolgove, tako da se je bati, da mu ves prevžitek z eksekucijo vzamejo in da potem pride občini v breme in oskrbo. Kaj nam je v tem slučaju napraviti? Ali naj pri sodišču prosimo, da ga spravi pod kuratelo?

O d g o v o r :

Če je mož v resnici zapravljen in dela nepremišljene dolgove, je seveda najbolje, če sodišču naznanite, kje in kakšne dolgove dela ter obenem prosite, da se ga da pod kuratelo. Za Vaše namene, ker se hočete ubraniti, da ne pride v občinsko oskrbo, bi pa bilo to najbrže prekasno, ker je mož že gotovo precej dolgove napravil in bi se mu za že obstoječe dolgove res njegov prevžitek z eksekucijo odvzel, če ne bi bilo nasprotnih postavnih določb.

§ 330 eksekucijskega reda določa namreč, da se sme komu prevžitek samo v toliko zarubiti ozir. vzeti, v kolikor njegova vrednost presega letnih 600 K. Če torej to, kar Vaš prevžitkar na leto dobiva, ni vredno nad 600 K, se mu sploh ne more ničesa odvzeti, če pa je vredno to nad 600 K se mu sme zarubiti samo to, kar presega vrednost po 600 K. Če bi bile n. pr. vse dajatve, ki jih ima prevžitkar od lastnika posestva prejeti bodisi v gotovem denarju ali v naturalijah (žito, sadje, vino, svinjina itd.), vredne recimo 800 K na leto, se mu sme vzeti samo za 200 K vrednosti, tako da mu mora 600 K vedno prostih ostati.

Razne vesti.

Postava za delavsko varstvo. Dunajski polvladni listi poročajo: Septembra meseca l. 1906 se je v Bernu sklenila mednarodna pogodba glede na varstvo ženadelavk. Pogodba velja za vsa industrijska podjetja, kjer je zaposlenih več kot deset delavcev. Pogodbo je med drugimi podpisala tudi Avstrija. Sedaj pa je vlada izdelala načrt, ki obsega širše določbe kot bernska pogodba. Vlada hoče namreč delavskovarstvena določila razširiti tudi na mladoletne delavce in prepovedati za ženske nočno delo tudi v takih podjetjih, kjer je manj kot deset delavcev. V trgovinskem ministrstvu so tozadevno izdelali že pet načrtov, ki bodo najbrž že jeseni predloženi državnemu zboru. Prvi načrt se bavi z izvršitvijo bernske pogodbe, ki prepoveduje nočno delo žena, drugi uredi porabo belega fosforja. Izdelovanje žveplenk z belim fosforjem se bo uvrstilo med koncesionirane obrti. Tretji načrt uredi delavni čas pomožnih delavcev v trgovinah; uvede se minimalni čas za odmor in vlada se pooblasti, da lahko sama naredbenim potom odredi, kedaj se imajo trgovine zapirati. Četrty načrt razširja nedeljski počitek na konsumna društva ter delavsko varstvo uvaja tudi v obrte, ki niso obrtaemu redu podvrženi. Peti načrt ureja delo s svincem, ki je zdravju škodljivo, izdelana pa je tudi še naredba, ki odreja, kako zabraniti razširjenje vnetja vranice, ki je s takimi nevarnimi deli v zvezi.

Uprava državnih železnic je izdala poročilo za l. 1906, glasom katerega znaša dolgost prometnih državnih prog 13.464 kilometrov. Ustanovni kapital od države na lastni račun vzdrževalnih železnic je znašal koncem l. 1906 3.052.911.306 K, se je torej zvišal od l. 1905 za 236.777.584 K, to je za 8'41 odstotkov. Lokomotiv je na državnih progah v prometu 3155, osebnih vozov 6692, tovornih 55.373. Ta prometna vozna sredstva so stala 500.621.244 K. Na teh progah je vozilo vsegaskup l. 1906 1.835.560 vlakov, ki so prevozili 78.918.832 kilometrov, torej je bilo 1906 246 tisoč 843 vlakov več kot 1905.

Koliko davka plača Dunaj. V prvem četrtletju letošnjega leta je bilo pri mestnem davčnem uradu za vseh 21 mestnih okrajev vplačanih 55.918.564 kron davka in sicer: zemljiškega davka z dokladami 77.038 kron, hišno-najemninskega z dokladami 25.548.033 kron, dohodninskega davka z dokladami 3.917.075 kron dohodninskega davka z dokladami od podjetij, ki morajo polagati javne račune 7.717.582 kron. Rentnega davka 219.112 kron, osebne dohodnine 3.562.911 kron, kazni za erar 455.592, kazni za občino 1749 kron. Če se odšteje 13.956.878 kron kot prenos iz prejšnjega leta, je bilo vplačanih v prvih treh mesecih direktnih davkov 41.961.686 kron, v primeri s prejšnjim letom za isto dobo več za 2.064.065..

Ponarejen denar. Štajersko namestništvo razglašja z dnem 1. avgusta t. l., da je finančno ministrstvo razpisalo nagrado 1000 kron za onega, ki ugrabi kakega ponarejalca denarja. V zadnjem času se namreč čudovito naglo množijo ponarejeni goldinarji in jih ima glavni denarni urad že nad 16.000. Denar je precej dobro ponarejen; goldinarji imajo navadno letnice 1879, tudi 1888. kronski in petkronski denarji pa 1900. Od pravega denarja se razločujejo ti ponarejeni goldinarji v tem, da imaš, če jih otipaš, občutek, kakor bi bili mastni, dalje ima sivo kovinsko barvo, menj ostre konture, manjšo težo in plitve črke ob robu.